

Lindha Makne
Kvalitets- och myndighetschef/
Verksamhetschef EMI
lindha.makne@trelleborg.se
0410-73 43 31

Bildningsnämnden

Kvalitetsberättelse läsåret 2019/2020 för den medicinska delen av elevhälsan

Bakgrund

Organisation

I skollagen (2010:800) kap.2 § 25 framgår att för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta, medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Elevhälsans medicinska insatser styrs av skollagen, hälso- och sjukvårdslagstiftningen samt Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens författningar relevanta för verksamheten. Vägledning för elevhälsan 2016, utgiven av Skolverket och Socialstyrelsen, utgör ett kunskapsstöd för den medicinska delen av elevhälsan. Verksamheten styrs också av de rutiner och riktlinjer som finns upprättade kopplade till ovanstående lagstiftning.

Hälso- och sjukvårdslagstiftningen utgör ett övergripande regelverk för hur hälso- och sjukvård ska bedrivas för att garantera hela befolkningen en högkvalitativ, kostnadseffektiv och patientsäker vård utifrån den enskildes behov. Lagstiftningen är densamma för sjukvårdande behandling inom öppen- och slutenvård och förebyggande hälsovård i den medicinska delen av elevhälsan. Skolans skyldighet att bedriva elevhälsa och elevhälsoarbetets inriktning regleras i 2 kap. 25-28 §§ skollagen.

Ur kommentar till skollagen kap. 2 § 25 framgår att ”Den del av elevhälsan som motsvarar dagens skolhälsovård ska även fortsättningsvis anses utgöra en självständig verksamhetsgren i förhållande till den övriga elevhälsan och den särskilda elevstödande verksamheten i övrigt (se författningskommentaren till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)).”

Den medicinska delen av elevhälsan består av skolsköterskor och skolläkare. Inom bildningsförvaltningen i Trelleborgs kommun finns 14,7 heltidstjänster som skolsköterska fördelade på 15 anställda. En skolläkare har under läsåret varit anställd på 25 procent, under vårterminen har omfattningen utökats till 50 procent under en tidsbegränsad period.

Verksamhetschef är kvalitets- och myndighetschef inom bildningsförvaltningen. En skolsköterska med uppdrag som medicinskt ledningsansvarig biträder

Bildningsförvaltningen

E-post bildningsforvaltningen@trelleborg.se

Webb www.trelleborg.se

Besöksadress Henry Dunkers
gata 1

Postadress Box 79, 231 21
Trelleborg

Telefon 0410-73 30 00

Fakturaadress

Box 173, 231 23 Trelleborg

Org.nr 212000-1199

verksamhetschefen i frågor av medicinsk karaktär. Medicinskt ansvarig för verksamheten är skolläkaren.

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12

Enligt allmänna råd kopplat till 7 kap. ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:19) bör vårdgivare varje år upprätta en sammanhållen kvalitetsberättelse av vilken det bör framgå hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet har bedrivits under föregående kalenderår samt vilka åtgärder som har vidtagits för att säkra verksamheten samt vilka resultat som har uppnåtts.

Kvalitetsberättelsen utgör en del av den medicinska delen av elevhälsans ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:19, HSLF-FS 2017:12).

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 (M och S) med ändringsföreskrift HSLF-FS 2017:12 med tillhörande rutiner är väl förankrade. Verksamhetsplan för läsåret 2019/2020 är fastställd av bildningsnämnden. Avvikelseberapportering är väl förankrad och används som ett förbättringsinstrument för att höja patientsäkerheten. Rutiner revideras och nya upprättas kontinuerligt för att förbättra verksamheten.

Nationellt uppdrag

Hälso- och sjukvårdslagstiftningen utgör ett övergripande regelverk för hur hälso- och sjukvård ska bedrivas för att garantera hela befolkningen en högkvalitativ, kostnadseffektiv och patientsäker vård utifrån den enskildes behov. Lagstiftningen är densamma för sjukvårdande behandling inom öppen- och slutenvård och förebyggande hälsovård i skolans elevhälsa. Skolans skyldighet att bedriva elevhälsa och elevhälsoarbetets inriktning regleras i 2 kap. 25-28 §§ skollagen (2010:800). Vägledning för elevhälsan framtiden av Socialstyrelsen och Skolverket är en gemensam vägledning för att stärka elevhälsans arbete och för att bidra till utveckling av likvärdig elevhälsa i hela landet.

Den medicinska delen av elevhälsan ska enligt 2 kap. skollagen (2010:800)

- arbeta förebyggande och hälsofrämjande
- stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål
- bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa.

Samråd med elevhälsans medicinska insatser ska enligt 3 kap. skollagen (2010:800) göras vid utredning om särskilt stöd om det inte är uppenbart obehövligt.

Varje elev ska erbjudas minst tre hälsobesök jämt fördelade under grund- och grundsärskoletiden och ett hälsobesök under gymnasie- och gymnasiesärskoletiden som innefattar allmänna hälsokontroller.

Eleverna ska dessutom mellan hälsobesöken erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller. Den medicinska delen av elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och har en särskild uppgift i att känna igen tecken på somatisk och psykisk ohälsa och elevers behov av stöd innan

mer omfattande problem utvecklats. Enligt skollagen har eleven även rätt att vid behov få enklare sjukvårdsinsatser.

Hälsobesöken är frivilliga för eleverna men huvudmannen är ålagd att se till att eleverna erbjuds sådana.

Enligt Vägledning för elevhälsan ska elevhälsans medicinska insats utöver det generella uppdraget

- tillföra medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser
- i samverkan med elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal arbeta för att ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och om faktorer som bidrar till hälsa eller ohälsa
- ge handledning och konsultation till skolans övriga personal
- bevaka elevernas vaccinationstäckning så att kompletterande vaccinationer kan erbjudas om det finns behov samt fullfölja vaccinationer enligt Folkhälsomyndighetens vaccinationsprogram
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning
- ta tillvara kunskap om elevernas hälsa i skolans arbete.

Måluppfyllelse och kvalitet

Arbeta förebyggande och hälsofrämjande

- alla elever ska erbjudas hälsobesök i nyckelåldrar enligt antagen verksamhetsplan
- alla elever ska erbjudas vaccination enligt nationella barnvaccinationsprogrammet
- medverka i skolans systematiska arbetsmiljöarbete

Måluppfyllelse:

Årshjulet för det planerade skolsköterskearbetet enligt hälso- och sjukvårdslagarna (t ex vaccinationer och hälsobesök) används av samtliga skolsköterskor.

Samtliga elever, som enligt upprättad verksamhetsplan ska erbjudas hälsobesök, har erbjudits sådant. Under normala omständigheter är det ytterst få hälsobesök som inte genomförs och då på grund av särskilda skäl t.ex. att vårdnadshavarna tackar nej. Under våren har den rådande pandemin, Covid-19, dock påverkat verksamheten, vilket har medfört att inte alla hälsobesök har kunnat genomföras. Detta gäller hela verksamheten men framförallt i gymnasieskolan där samtliga elever har haft distansundervisning från och med mitten av mars. Dessa elever kommer att få ett nytt erbjudande om hälsobesök under höstterminen 2020. Skolsköterskornas bedömning är ändå att merparten av hälsobesöken har genomförts. Elever som av annan anledning uteblir erbjuds ny tid för hälsobesök.

Vaccinationer har erbjudits enligt nationella barnvaccinationsprogrammet. Nyanlända elever och elever som inte följt det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds, efter ordination av skolläkaren, kompletterande vaccinationer. Under

2019/2020 har 105 kompletterande vaccinationer genomförts. Ytterligare kompletterande vaccinationer har erbjudits men vårdnadshavare har inte tackat ja.

Vaccinationstäckningen bedöms generellt som god. Under 2019/2020 har vårdnadshavare tackat nej till vaccinationer gällande sammanlagt 61 elever.

Majoriteten av rutiner, handlingsplaner samt läkemedelsdelegation har reviderats och uppdaterats.

Från och med höstterminen 2019 kan skolsköterskorna ta emot BVC-journaler digitalt från samtliga landstingsanslutna vårdcentraler i region Skåne.

Stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål

- vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilda insatser
- aktivt bistå elever i behov av särskilt stöd
- skolsköterskans tillgänglighet ska prioriteras
- skolsköterskorna är särskilt uppmärksamma på skolfrånvaro som kan ha medicinska orsaker
- bidra med medicinsk kunskap inför arbetsmoment som är förlagda ute i verksamheter och vid yrkesvägledning

Måluppfyllelse:

Ett antal av skolsköterskor har mer än en skolenhet som ansvarsområde. Den varierande storleken på elevantalet gör att tjänster måste delas mellan skolor. Kontinuitet och tillgänglighet är viktiga faktorer för en trygg och tillitsfull kontakt. Skolsköterskan tillämpar i möjligaste mån öppen mottagning.

Hälsobesöken innefattar ett hälsosamtal där eleverna ska ges möjlighet att få diskutera och reflektera över sin egen hälsa och sina levnadsvanor. Hälsosamtalen beskrivs av skolsköterskorna som ett mycket viktigt redskap i det hälsofrämjande arbetet som skolsköterskorna gör inom ramen för sitt omvårdnadsarbete.

I samtalet med skolsköterskan kan det framkomma hälsoproblem som eleven inte varit medveten om tidigare. Samtalen är elevcentrerade och det är viktigt att eleverna är delaktiga och känner sig respekterade. Skolsköterskan har en skyldighet att ta upp och diskutera aspekter utifrån sin professionella kunskap som hon kan se förbättrar elevens hälsa. Hälsobesöket är ett viktigt verktyg som, förutom att identifiera tecken på ohälsa, såväl fysisk som psykisk, kan stärka det friska och ge eleverna möjlighet att utveckla strategier att hantera olika svårigheter.

Samtliga skolsköterskor anger vid uppföljning att hälsobesöken bidragit till att identifiera problem eller symtom som senare föranlett olika former av insatser. Uppföljning av elever med särskilda behov görs kontinuerligt. Antalet elever med medicinska diagnoser ligger relativt stabilt, dock ökar antalet elever med multipla diagnoser. Både i hälsobesöken och vid mottagningsbesök uppmärksammas särskilt sömn, kost, motion, koncentration, inlärning och stress. Huvuddelen av skolsköterskor har uppmärksammat att den psykiska ohälsan har ökat. Ett flertal elever anger att de har svårt att koncentrera sig samt att de upplever bristande studiero. Miljön i vissa klassrum uppges också vara stökig, bullrig och med hög ljudnivå.

Skolnärvaron är en viktig friskfaktor och är ett högt prioriterat arbetsområde. Uppföljning visar att den medicinska delen av elevhälsans kompetenser efterfrågas

i allt högre grad i dessa ärenden. Skolsköterskans kompetenser kunde dock användas i ett tidigare skede.

Samtliga skolsköterskor har ingått i skolornas elevhälsoteam där de har tillfört medicinsk kompetens och omvårdnadskompetens. Skolsköterskorna har deltagit i arbetet med att ge eleverna kunskaper om hälsofrämjande levnadsvanor. I hälsobesöket i årskurs 8 samt på gymnasiet har det även givits tillfälle att diskutera hälsa utifrån ett yrkesmedicinskt perspektiv.

Bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa

- varje elev ska känna sig trygg i samband med sitt möte med den medicinska delen av elevhälsan
- den medicinska delen av elevhälsans medicinska sakkunskap om eleven ska tas tillvara i skolans inre arbete

Måluppfyllelse:

Skolläkarens och skolsköterskornas bemötande är viktigt för att eleverna ska känna sig trygga och tillitsfulla. De återkommande besöken har gett skolsköterskan en möjlighet att bygga upp en relation till varje elev, och den relationen kan vara en viktig grund för senare spontana besök, om eleven upplever problem eller svårigheter i skolan. Samtliga skolsköterskor har i hälsobesöken tagit upp livsstilsrelaterade frågor och frågor kring elevens skolsituation.

Under läsåret har skolsköterskorna samlat statistik från hälsobesöken för att identifiera fokusområden för det hälsofrämjande arbetet framöver. Insamlingen är avslutad och analys av uppgifterna pågår.

Efter samtycke från vårdnadshavare/myndig elev har skolläkare och skolsköterska möjlighet att vidarebefordra viktig medicinsk sakkunskap som kan påverka elevens lärande, utveckling och hälsa.

Delta i utredningsarbete för elever i behov av särskilt stöd

- vid utredning om särskilt stöd ska samråd med elevhälsan ske om det inte är uppenbart obehövligt

Måluppfyllelse:

I utredningsarbetet deltar skolläkare och skolsköterska utefter ärendets art. Synpunkterna dokumenteras i utredningen. Vid skolformutredning ska medicinsk bedömning alltid göras av skolläkare. Medicinskt ansvarig skolsköterska och skolläkare har uppdaterat rutiner för medicinsk bedömning i samband med skolformsutredning.

Samverkan

- den medicinska delen av elevhälsan ska samverka med de aktörer som främjar elevens utveckling

Måluppfyllelse:

Regelbundna möten genomförs med skolsköterskor/skolläkare/verksamhetschef under hela läsåret. Samtliga skolsköterskor ingår i skolornas elevhälsoteam. Samverkan sker med t ex vuxenpsykiatriska sjukvården, socialtjänsten,

ungdomsmottagningen, vårdcentraler, barn- och ungdomshabilitering, barnmottagning samt Region Skåne. Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) har inte fungerat under läsåret. Anledningen till detta är den ansträngda personalsituationen som råder inom BUP Trelleborg.

Nätverksträffar med kollegor inom den medicinska delen av elevhälsan genomförs månatligen. Under rådande pandemi har det varit möjligt att delta via länk.

Orosanmälan görs numera digitalt via kommunens e-tjänst. Under läsåret har skolsköterskorna gjort 17 orosanmälningar. Skolsköterskorna deltar under normala omständigheter vid uppföljande samtal med socialtjänsten samt berörda personer, det har dock inte kunnat genomföras under våren pga Covid-19.

Vidare har skolsköterskorna under våren varit beredda att rycka in i äldreården vid ett omfattande personalbortfall på grund av pandemin. En bemanningsplan som kan aktiveras snabbt har upprättats för att säkerställa att elever i ett sådant läge fortsatt har tillgång till medicinsk elevhälsa, om än i begränsad omfattning.

Egenkontroll

Egenkontrollen har omfattat processer och rutiner för vaccination, hälsobesök, journalföring och introduktion. Rutiner och processer har reviderats.

Risikanalys

Risikanalys har genomförts avseende informationssäkerhet i samverkan med ansvarig informationssäkerhetssamordnare i Trelleborgs kommun. En revision avseende informationssäkerhet i det elektroniska journalsystemet har genomförts.

Skolsköterskorna har ett samordnande ansvar för smittskydd i skolan. Under våren har Covid-19 inneburit att skolsköterskorna har fått fungera rådgivande till elever, personal och vårdnadshavare kring hur smitta kan begränsas samt delta i andra funktioner i skolan pga stort personalbortfall. Detta har i olika utsträckning påverkat skolsköterskornas möjligheter att genomföra ordinarie arbetsuppgifter inom den medicinska delen av elevhälsan.

Kompetensutveckling

Den medicinska delen av elevhälsan omfattar ett mycket brett kunskapsområde och kräver stor kompetens hos den enskilda skolsköterskan och skolläkaren. Under läsåret 2019/2020 har kompetensutveckling som är förenat med en kostnad bara kunnat godkännas med restriktion. Under våren har utbudet dessutom varit begränsat på grund av Covid-19. Skolläkaren har deltagit på Skolläkardagarna som anordnades i januari. De skolsköterskor som inte tidigare hade deltagit i en fortbildning om barnortopedi har gjort det. Riksföreningens skolsköterskekongress 2020 ställdes in på grund av Covid-19.

Samtliga skolsköterskor har deltagit i olika kompetensutvecklingsinsatser som anordnats internt, bl a av skolläkare. Under läsåret har kollegial handledning införts. Samtliga skolsköterskor tar del av de nyheter som finns på Socialstyrelsens, Folkhälsomyndighetens samt Smittskydd Skånes hemsidor.

Förväntad utveckling

Risikanalys, egenkontroll och kompletteringar av rutiner fortsätter enligt plan. Översyn av möjligheten att införa digitala hälsoenkäter samt vaccinationstillstånd

ska göras. SITHS-kort för säker identifiering planeras att införas under det kommande läsåret.

I övrigt se verksamhetsplan för 2020/2021.

Trelleborg, dag som ovan

Lindha Makne
Verksamhetschef EMI/
Kvalitets- och myndighetschef

Jessica Hall-Lundbäck
Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska